

RYNEK TURYSTYCZNY CHORWACJI

Marcelina Kajfasz

1tir/sum

Spytkowice 2008

Spis treści

1.Wprowadzenie

1.1 Historia Chorwacji.....	3
1.2 Ogólna charakterystyka.....	4
1.3 Położenie i ukształtowanie terenu.....	5
1.4 Klimat.....	6
1.5 Gospodarka.....	7
1.6 Warunki rozwoju turystyki.....	7

2.Rynek turystyczny Chorwacji

2.1 Turystyka przyjazdowa.....	9
2.2 Dochody z turystyki przyjazdowej.....	13
2.3 Cele i motywy przyjazdów do Chorwacji.....	15
2.4 Regiony najczęściej odwiedzane.....	15
2.5 Infrastruktura i dostępność komunikacyjna.....	17
2.6 Rodzaj zakwaterowania.....	17
2.7 Branża turystyczna.....	19

3. Znaczenie dla rynku turystycznego Polski.....

4. Podsumowanie.....

5. Bibliografia.....

WPROWADZENIE

1.1

Historia Chorwacji

Od zarania dziejów ziemie dzisiejszej Chorwacji leżały na skrzyżowaniu szlaków między cesarstwem zachodnim a wschodnim, a potem na styku oddziaływań Kościołów katolickiego i prawosławnego oraz na pograniczu chrześcijaństwa i islamu.

Pierwszy człowiek pojawił się na terenach dzisiejszej Chorwacji najprawdopodobniej po ostatnim zlodowaceniu, czyli w młodszym okresie paleolitu.

Przed przybyciem Słowian na Bałkany tereny te zamieszkiwały już inne ludy. Pierwszym z nich były plemiona indoeuropejskie, tzw. Pratrakowie, nieco później pojawili na tamtejszych ziemiach ludy Traków czy Ilirów, którzy dzielili się na kilka innych plemion. To po nich zachowały się nazwy niektórych krain w Chorwacji: Dalmacja od Dalmatów, czy Istria od Histrów. Około 400r. p.n.e. na Bałkany dotarli Celtowie. Zaczęły wówczas powstawać pierwsze kolonie greckie, a od II w. p.n.e. zaczęły się podboje Rzymian. Założono wówczas m.in. Pulę (rzymska Pola), Salone (Solin), Osijek (Mursa) oraz wiele innych miejscowości również na terenie obecnej Serbii czy Słowenii.

Około VII wieku na nizinę Dalmacji przybywają chorwackie plemiona ze wschodu i zakładają pierwsze niewielkie państwo. W latach 1102 – 1526 Chorwacja i Węgry stają się jednym królestwem, z saborem (parlamentem) i hrabstwami zarządzanymi przez szlachtę. 1382 rok to uzyskanie niepodległości Dubrownika i stworzenie Republiki Raguzy. Kolejne lata to czasy wojen i powstań z Turcją, Austrią. W 1808 roku wojska napoleońskie zajmują miasta na wybrzeżu, które po upadku Napoleona przechodzą pod panowanie Habsburgów. Trwa to do 1918 roku, w którym ich imperium się kończy. Powstaje wówczas Królestwo Serbów, Chorwatów i Słoweńców. Następnie król Aleksander I tworzy Królestwo Jugosławii. W czasie II wojny światowej (1939-1945) Jugosławia sprzymierza się z państwami osi (Niemcy, Włochy i Japonia). W wyniku zamachu wojskowego księżę Piotr II zostaje odsunięty od władzy, a do kraju wkraczają wojska niemieckie. Ruch oporu tworzy dwie formacje bojowników o wolność: komuniści pod wodzą Josipa Broza Tity i rekrutujący się głównie spośród Serbów czetnicy. W 1945 roku po załamaniu państw osi Tito konsoliduje swoje siły. Jugosławia staje

się państwem komunistycznym a Chorwacja jedną z sześciu jej republik. W 1974 roku Tito zostaje wybrany dożywotnio prezydentem. Ogranicza on centralizację przemysłu i rolnictwa, co powoduje rywalizację między republikami, będącą jedną z przyczyn późniejszych konfliktów wewnętrznych. Po śmierci Tity w 1980 roku zaczynają się pogłębiać podziały narodowe, religijne i etniczne, podsycane dodatkowo dominacją Serbii. Dziesięć lat później w wyniku wolnych wyborów w Chorwacji większość miejsc w parlamencie zdobywa konserwatywna narodowa partia Tudjmana (HDZ). Wybuchła wojna domowa (1991 r.) między Serbami a Chorwatami. Armia serbska przez osiem miesięcy oblega Dubrownik. Serbowie przeprowadzają czystki etniczne we wschodniej Chorwacji. W międzyczasie Unia Europejska uznaje niepodległość Chorwacji. Walki rozszerzają się na inne republiki. Serbowie Slobodana Miloševicia rosą w siłę i zdobywają nowe terytoria. Dochodzi do interwencji wojsk Narodów Zjednoczonych. W 1995 roku po nalotach NATO na pozycje Serbów w północnej Jugosławii zostaje ogłoszony pokój (obejmujący także terytorium Chorwacji). W trzy lata później ostatnie jednostki armii serbskiej opuszczają Chorwację pod nadzorem wojsk ONZ. W 2000 roku prezydentem Chorwacji zostaje Stjepan Mesić a w 2004 – Republika Chorwacji uzyskuje pozytywną ocenę, jeśli chodzi o spełnianie kryteriów Unii Europejskiej.¹

1.2 Ogólna charakterystyka

Chorwacja to kraj o dwóch twarzach. Pierwsza, znana z folderów i witryn biur podróży, przedstawia słoneczną krainę, której głównymi atutami są czyste i ciepłe morze, piękne plaże i malownicze wyspy. Druga twarz, ta mniej znana, dotyczy serca kraju, terenów położonych w innej strefie klimatycznej, niesłusznie traktowanych przez turystów po macoszemu.²

¹ Bennett L., 2006, Chorwacja, Warszawa.

² Z. Brusić, S. Pamuła, 2006, Chorwacja. W kraju lawendy i wina, Kraków.

Rys.1 Mapa Chorwacji. Źródło: www.croatia.hr

Zajmuje ona obszar o powierzchni 56 594 km² i zamieszkiwana jest przez 4,46 mln ludności. Stolicą kraju jest Zagrzeb, a większymi miastami – Split, Rijeka, Osijek. Chorwaci stanowią 90% ludności, Serbowie 5%, Bośniacy 1%, Włosi i Węgrzy po 0,5%. Katolicy stanowią około 80% ogółu mieszkańców. Pozostałe 20% to wyznawcy prawosławia, muzułmanie, Żydzi, protestanci i przedstawiciele innych religii.

Oficjalnym językiem w Chorwacji jest język chorwacki i chociaż należy do grupy języków słowiańskich, sprawia problemy nawet samym mieszkańcom, gdyż tak naprawdę mówi się tu trzema różnymi dialektami. W okolicach Zagrzebia i na północy jest to dialekt czakawski, na południu – sztokawski, a w Dalmacji – kajkawski. Na szczęście Chorwaci wychodzą gościom naprzeciw i chętnie rozmawiają po angielsku.³

1.3 Położenie i ukształtowanie terenu

Państwo chorwackie leży w północno – wschodniej części Półwyspu Bałkańskiego, od zachodu oblane jest Morzem Adriatyckim. Sąsiaduje ze Słowenią, Węgrami, Serbią i Czarnogórą oraz Bośnią i Hercegowiną.

³ Bennett L., 2006, Chorwacja, Warszawa.

Choć to nieduży kraj, jest bardzo zróżnicowany pod względem kulturowym i krajobrazowym. Wzdłuż wybrzeża Adriatyku ciągnie się pasmo Gór Dynarskich, natomiast między rzekami Drawą, Sawą i Dunajem leży rozległa Nizina Panońska. Chorwacja zasadniczo dzieli się na trzy główne regiony: Sławonia, Chorwacja właściwa i Dalmacja.

Linia brzegowa jest urozmaicona licznymi zatokami i wyspami, tzw. wybrzeże dalmatyńskie. Największe z wysp to: Krk, Rab, Cres, Brać, Hvar, Pag i Korcula.

Lasy pokrywają około 35% powierzchni kraju, są to przeważnie lasy dębowo – bukowe a strefie nadmorskiej dominuje formacja makki (oliwki, wrzośce, pistacje, czystki, itp.), spotkać można także garig (ubogie pastwiska), agawy, kaktusy, cyprysy, wiele drzew cytrusowych, winne latorośle czy lawendę.

Na szeroką skalę rozwinęły się tu zjawiska krasowe o niespotykanej różnorodności form, m.in. jaskinie, leje krasowe, wywierzyska i ponory.

Dla zachowania tych wszystkich zasobów przyrody utworzono 7 parków narodowych oraz 13 parków przyrody.

1.4 Klimat

Chorwacja leży w dwóch strefach klimatyczno – roślinnych. Pierwsza to strefa śródziemnomorska z deszczową porą zimową, suchym latem. Obejmuje ona teren nadmorskiego pasma, obszar na lądzie na południe od Gór Dynarskich i wysp. Średnia temperatura w styczniu waha się od 2 do 9 st. C, a w sierpniu od 24 do 26 st. C.

Druga strefa – kontynentalna (umiarkowana) jest chłodna i sucha z mroźną zimą. Obejmuje środkową część kraju. Średnia temperatura to: 0 do 2 st. C. w styczniu i ok. 22 st. C. w sierpniu.

Opady atmosferyczne występują głównie w okresie zimowym, najniższe są na wybrzeżu (700mm), a najwyższe w obszarach górskich (1100mm).

Ponadto występuje porywisty wiatr wiejący z północy w stronę Adriatyku, tzw. Bora (Bura).

1.5 Gospodarka

Chorwacka gospodarka bazuje przede wszystkim na usługach oraz w mniejszym stopniu na przemyśle lekkim. W okresie letnim również turystyka staje się znaczącym źródłem przychodów państwa. Szacowany dochód PKB na jednego mieszkańca z zachowaniem parytetu siły nabywczej w 2006 r. wyniósł 13 400 \$, co stanowiło ok. 50% średniego dochodu w Unii Europejskiej, w tym samym roku.⁴

Rolnictwo jest stosunkowo dobrze rozwiniętą gałęzią przemysłu. Zatrudnienie znajduje w nim 2,7% ludności czynnej zawodowo, wytwarzając 8,2% krajowego PKB. Grunty orne, łąki i pastwiska zajmują prawie 57% terytorium kraju. Uprawia się tam głównie: pszenicę, kukurydzę, buraki cukrowe, słonecznik, len, konopie, tytoń, a także drzewka owocowe. Prawie w całej Chorwacji popularna jest uprawa winorośli, przy czym najwyżej cenione są wina dalmackie.

Na wybrzeżu rozwija się rybołówstwo i przetwórstwo rybne (głównie sardynki i tuńczyki), u wybrzeży Półwyspu Istria prowadzi się hodowlę ostryg. Główną rolę w gospodarce Chorwacji odgrywa przemysł przetwórczy, m.in. : hutnictwo żelaza (huta w Sisak) i aluminium (huty w Lozovac i Razine), przemysł stoczniowy (skupiony w dużych portach: Rijece, Splicie, Puli) oraz chemiczny, petrochemiczny. Duże znaczenie odgrywa przemysł maszynowy, elektrotechniczny, cementowy, włókienniczy i in. Niezwykle istotne dla gospodarki chorwackiej jest wybrzeże Dalmacji, z uwagi na port tranzytowy dla Austrii i Węgier.

Chorwacja posiada niewielkie zasoby surowcowe, m.in.: boksyty, miedź, węgiel brunatny, ropa naftowa, gaz ziemny. Ponadto występują złoża manganu, cynku, ołowiu, azbestu oraz węgla kamiennego.

1.6 Warunki rozwoju turystyki

Chorwacja posiada wręcz stworzony dla rozwoju turystyki klimat. Regiony nadmorskie są jednymi z najbardziej słonecznych w całej Europie. Udając się tutaj, można mieć niemalże pewność, iż pogoda nas nie zawiedzie.

⁴www.wikipedia.pl,

Wybrzeże Dalmatyńskie Chorwacji dysponuje doskonałymi warunkami dla rozwoju turystyki: wysokie temperatury w okresie letnim, dobre warunki usłonecznienia (około 10 godzin dziennie) oraz korzystna temperatura wody w Adriatyku (sezon kąpielowy trwa tutaj od czerwca aż do października). Jedynym utrudnieniem jest brak naturalnych piaszczystych plaż. Wielu atrakcji dostarczają także wspaniałe średniowieczne i renesansowe miasta położone na wybrzeżu. Jest to kraj śródziemnomorski - szczególnie w regionach nadmorskich, po południu nadchodzi czas na sjęstę, a życie zaczyna się wieczorem.

Chorwacja staje się powoli jednym z najchętniej odwiedzanych krajów przez turystów. Jest to niemalże raj dla żeglarzy, w tym także tych najbardziej zamożnych, opływających chorwackie wyspy i wysepki swoimi nowoczesnymi łodziami. Coś dla siebie znajdą tutaj również miłośnicy nurkowania, zarówno ci doświadczeni, jak i początkujący amatorzy. Chorwacja posiada jeden z najmniej zniszczonych podwodnych światów w Europie. Głównymi atrakcjami turystycznymi Chorwacji są:

- **Zagrzeb** – stolica Chorwacji i ośrodek rozrządowy dla turystyki. Położony nad rzeką Sawą. Miast liczy 900 lat i 960 mieszkańców. Zachowały się zabytki średniowieczne m. in. Katedra z XII w, gotyckie kościoły, klasztory i pałace.
- **Pula** – na półwyspie Istria to najstarsze miasto Chorwacji z ruinami rzymskiego amfiteatru i Bramą Herkulesa z I w. n. e., świątynią Augusta i bizantyjską bazyliką.
- **Rijeka** – największe miasto i port w rejonie zatoki Kvarner. Mieszczą się w nim zabytkowe stare miasto, ruiny rzymskie.
- **Split** – drugie co do znaczenia miasto na Wybrzeżu Dalmatyńskim, posiadający ze swej przeszłości pamiątki: zespół zabytkowy z pałacem Dioklecjana z III w. n. e. i świątynią Jowisza.
- **Dubrownik** – zwany „Perłą Adriatyku”, z zachowanym zespołem historycznego miasta, otoczony murami, z zabytkową katedrą, pałacami i klasztorami.⁵

⁵ Kruczek Z., 2007, Europa. Geografia turystyczna, Kraków.

- **Poreč** – miasto z czasów Cezara z zachowanymi zabytkami: Wieżą Pentagonalną, Bazyliką św. Eufrazego.
- **Szybenik** – zachowane miast średniowieczne z gotycką katedrą św. Jakova (lista UNESCO).
- **Parki Narodowe: Brijuni** (obejmuje archipelag o tej samej nazwie oraz otaczające go wody, tj. 14 wysp, wysepek i raf), **Mljet** (park utworzony w celu ochrony dwóch słonowodnych jezior: Wielkiego i Małego), **Kornati** (obejmuje archipelag Kornati – jeden z najpiękniejszych kompleksów wysp na całym Morzu Śródziemnym. Cały archipelag liczy 140 wysp i wysepek), **Risnjak** (obejmuje najciekawsze przyrodniczo i najwyżej leżące obszary masywu Risnjak), **Krka** (w parku tym na rzece Krka występuje aż siedem wodospadów. Najwyższy spada z 84,5 m.), **Paklenica** (zajmuje jeden z największych kompleksów leśnych wybrzeży Morza Śródziemnego oraz dwa bardzo malownicze kaniony – Velika i Mala Paklenica), **Jeziora Plitwickie** (wpisane na listę UNESCO, obejmuje 16 jezior połączonych malowniczymi wodospadami oraz obszary przyległe – kaniony z ok. 20 jaskiniami oraz porośnięte lasami góry).⁶

RYNEK TURYSTYCZNY CHORWACJI

2.1 Turystyka przyjazdowa

Analizując rynek turystyczny Republiki Chorwacji będę opierać się na danych statystycznych zgromadzonych przez Chorwackie Ministerstwo Turystyki. Zostały one opublikowane na rządowych stronach internetowych tego kraju.

Do momentu rozpadu Jugosławii, czyli do 1990 roku turystyka przynosiła największą część krajowych dochodów. Ruch turystyczny był wzmożony i wynosił niespełna 5,02 miliona turystów. Turystyka skupiała się wówczas głównie na Wybrzeżu Dalmatyńskim i w Istrii, gdzie znajdowały się

⁶ Brusič Z., Pamuła S., 2006, Chorwacja. W kraju lawendy i wina, Kraków.

liczne kąpieliska morskie i uzdrowiska. Wewnątrz kraju ruch turystyczny był jednak niewielki.

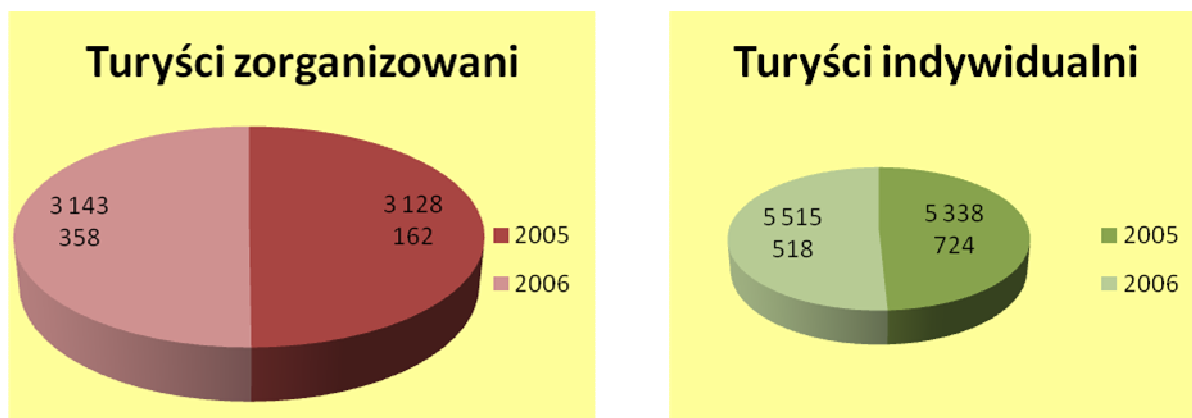
Kolejny rok przyniósł niestety konflikty zbrojne, które przerodziły się w bałkańską wojnę domową. Spowodowało to gwałtowny spadek przyjazdów turystów, którzy nie tylko obawiali się ataków, ale nie mieli także czego podziwiać, bowiem walki dokonały ogromnych zniszczeń zabytków.

ROK	LICZBA TURYSTÓW
1990	5 020 144
1995	1 485 000
2000	5 831 000
2001	6 544 217
2002	6 944 345
2003	7 408 593
2004	7 911 874
2005	8 466 886
2006	8 658 876

Tabela 1. Liczba przyjazdów turystów zagranicznych w latach 1990-2006. Źródło: www.mint.hr

Wojna trwała aż do 1995 r. a odbudowę kraju zaczęto dwa lata później. Mimo to Chorwacja znów stawała się coraz bardziej popularnym celem wyjazdów. Nastąpiło ponowne ożywienie w ruchu turystycznym, który z końcem roku 2000 wynosił blisko 5,9 mln turystów. Przez kolejne lata liczba przyjazdów turystycznych do Chorwacji systematycznie rosła o około 0,5 mln, aby w 2006 r. wynieść ponad 8,6 mln turystów.

Turystów indywidualnych zanotowano: 5 338 724 tys. w roku 2005 i 5 515 518 tys. w roku 2006. Natomiast turystów wyjeżdżających w sposób zorganizowany: 3 128 162 tys. w 2005 roku i 3 143 358 tys. w 2006 roku.

Wykres 1. Liczba turystów indywidualnych i zorganizowanych w tys. osób. Źródło: www.mint.hr

Jako miejsce wypoczynku Chorwację najczęściej wybierają turyści niemieccy, którzy stanowią ponad 1,5 mln wszystkich odwiedzających. Niemcy są bowiem narodem, który podróżuje za granicę przynajmniej raz do roku i wydaje na turystykę najwięcej pieniędzy. Podróż do Chorwacji nie jest dla nich droga, a kilometrów do pokonania również nie za wiele, czy to samochodem, samolotem, czy nawet drogą morską. Podobna sytuacja dotyczy Włochów, którzy plasują się tuż za nimi z wynikiem 1,23 mln.

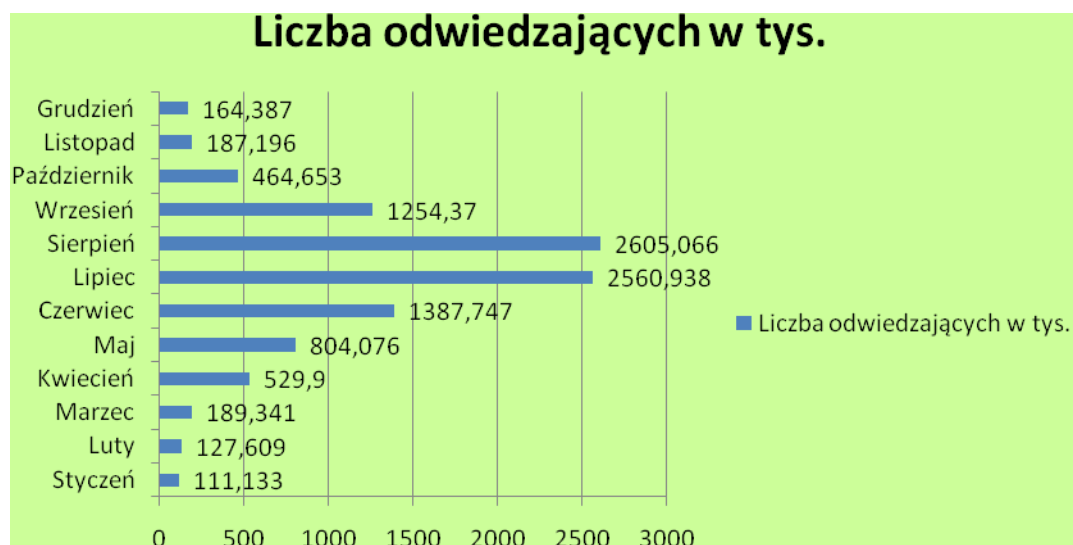
KRAJE	2005 r.	2006 r.
Austria	742,498	790,083
Belgia	91,925	92,041
Białoruś	2,694	3,149
Bośnia i Hercegowina	170,581	188,774
Bułgaria	14,383	20,72
Czechy	615,535	593,276
Dania	83,22	78,877
Estonia	8,935	9,621
Finlandia	20,06	18,504
Francja	591,098	505,139
Grecja	5,535	6,975
Irlandia	43,631	38,063
Islandia	4,192	4,299
Włochy	1252,684	1235,413
Izrael	61,313	43,676
Łotwa	7,495	10,121
Litwa	19,646	22,335
Luxemburg	3,182	2,97
Węgry	453,395	402,782
Macedonia	18,821	20,907
Holandia	243,651	241,856

Norwegia	58,601	69,691
Niemcy	1572,09	1544,801
Polska	241,868	275,845
Portugalia	18,697	26,01
Rumunia	22,691	33,723
Rosja	80,335	108,672
Słowacja	184,891	217,986
Słowenia	878,882	913,072
Serbia i Czarnogóra	49,495	62,89
Hiszpania	84,183	114,188
Szwecja	127,387	130,291
Szwajcaria	113,909	129,737
Turcja	7,442	11,388
Ukraina	13,054	18,619
Wielka Brytania	255,5	268,777
Inne kraje europejskie	28,555	26,363
Australia	40,825	57,55
Japonia	32,748	64,751
Kanada	24,742	28,851
Nowa Zelandia	9,7	10,523
USA	115,289	154,065
Inne kraje pozaeuropejskie	51,527	61,502
RAZEM	8466,885	8658,876

Tabela 2. Kraje emitujące turystów do Chorwacji w latach 2004-2006. Źródło: www.mint.hr

Kolejne miejsca zajmują turyści ze Słowenii, Czech i Austrii, których przyjeżdża ponad 0,5 mln. Polska zajmuje miejsce 9 z wynikiem 250-300 tys. turystów.

Republika Chorwacka zdecydowanie najczęściej odwiedzana jest w miesiącach letnich. Sezon przypada głównie na okres wakacyjny, czyli czerwiec – wrzesień. W lipcu i sierpniu Chorwację odwiedziło ponad 2,5 mln osób a w czerwcu i wrześniu około 1,2 mln. Najmniej turystów przyjechało w miesiącu styczniu - 111 tys.

Wykres 2. Liczba odwiedzających Chorwację wg miesięcy 2006 r. Źródło: www.mint.hr

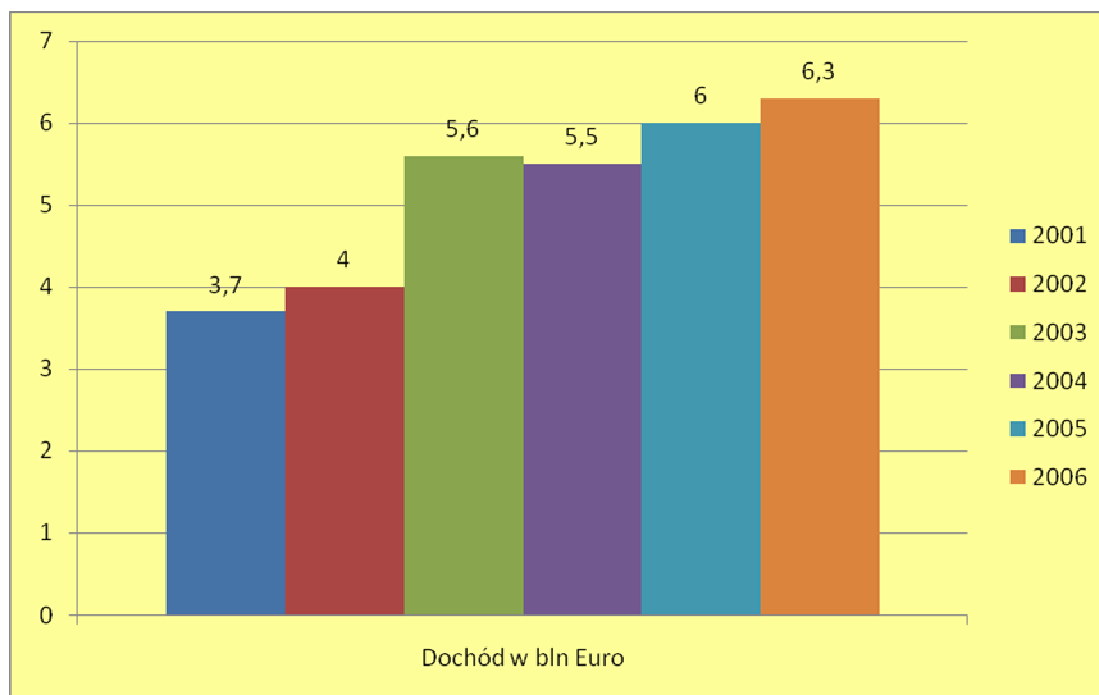
Niedogodnością pobytu w szczycie sezonu są zatłoczone kawiarnie, hotele i kempingi, wzmożony ruch na drogach i wzrost cen. Dlatego wielu turystów decyduje się na urlop w maju, październiku a nawet zimą. Tłumy znacznie się przerzedzają, dużo łatwiej się zwiedza, na promach czy drogach robi się luźniej a w kawiarniach bez problemu można znaleźć wolny stolik. Pogoda nadal jest piękna a i ceny niższe.

2.2 Dochody z turystyki przyjazdowej

Dochód z turystyki przyjazdowej w 2001 r. wynosił 3,7 bln € i od tamtego czasu z roku na rok wzrastał o około 0,3 – 1,6 bln €. Odmienna sytuacja miała miejsce w roku 2004, kiedy to dochód zmalał o 0,1bln € i wynosił 5,5 bln €.

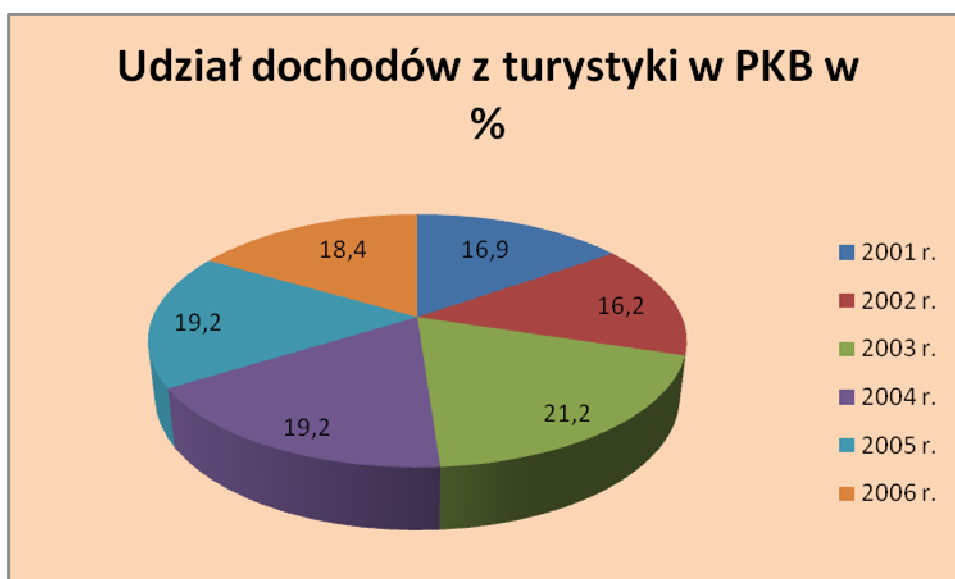
Rok	Dochód w bln €
2001	3,7
2002	4
2003	5,6
2004	5,5
2005	6
2006	6,3

Tabela 3. Dochody z turystyki przyjazdowej w latach 2001-2006. Źródło: www.mint.hr

Wykres 2. Dochody z turystyki przyjazdowej.

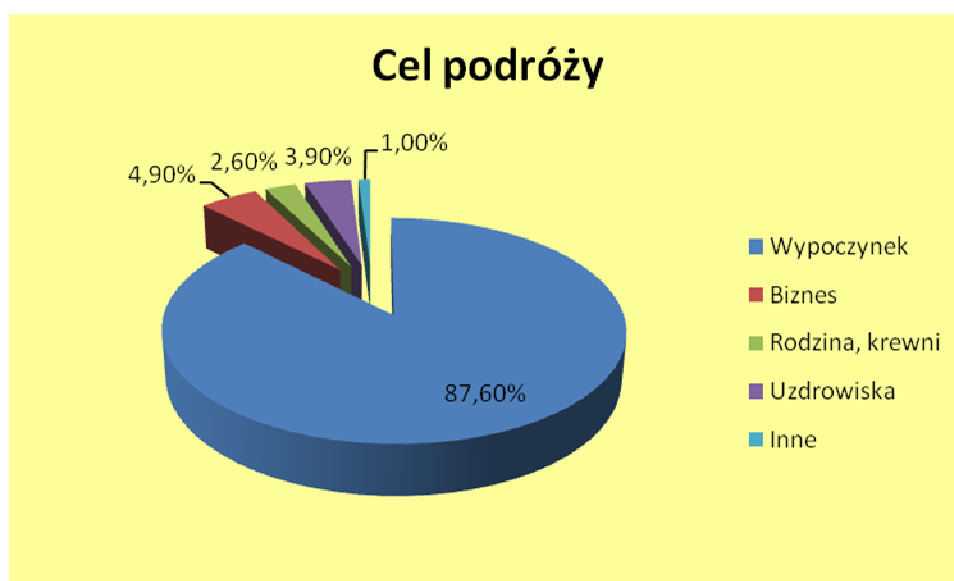
Największy udział dochodów z turystyki w Produkcie Krajowym Brutto (PKB) przypada na rok 2003 i wynosi 21,2%. Najniższy zaś zanotowano w 2002 r. – 16,2%.

Wykres 3. Udział w PKB. Źródło: www.mint.hr

2.3 Cele i motywy przyjazdów do Chorwacji

Głównym celem przyjazdów turystycznych jest chęć wypoczynku, co stanowi aż 87,6% wszystkich przyjazdów. Chorwacja jest bowiem wspaniałym miejscem nie tylko dla leniuchów wygrzewających się na złotych plażach, ale przede wszystkim rajem dla miłośników aktywnego wypoczynku. Mniejsze znaczenie odgrywają podróże w celach: biznesowych, uzdrowiskowych czy rodzinnych, które stanowią poniżej 15%.

Wykres 3. Cel przyjazdów turystycznych. Źródło: www.mint.hr

2.4 Regiony najczęściej odwiedzane

Wśród chorwackich regionów najchętniej odwiedzanych przez turystów krajowych i zagranicznych w latach 2004 – 2006 dominuje Półwysep Istria. Liczba podróżnych, którzy jako cel swojego wyjazdu wybrali właśnie Istrię wynosi we wszystkich trzech latach ponad 2,5 mln osób. Spowodowane jest to tym, że turyści upodobali sobie malownicze miejscowości i kurorty. Najliczniejszą grupą turystyczną na Istrii są Włosi, których przyciąga wspólna historia z Chorwatami oraz mała odległość od tego państwa. Na drugim miejscu znajduje się region Górskiego Kotaru

z wynikiem nieco ponad 2mln osób. Trzecim z kolei najchętniej odwiedzanym obszarem jest Split z Dalmacją – ponad 1,3mln osób.

REGION	2004 r.	2005 r.	2006 r.
ZAGRZEB	26.633	29.852	34.719
KRAPINA-ZAGORJE	39.255	36.436	52.365
SISAK-MOSLAVINA	24.934	25.138	26.705
KARLOVAC	158.787	166.208	172.958
VARAŽDIN	42.488	46.809	51.345
KOPRIVNICA-KRIŽEVCI	10.690	11.514	15.552
BJELOVAR-BILOGORA	9.900	11.111	13.478
PRIMORJE-GORSKI KOTAR	2.024.597	2.076.456	2.149.985
LIKA-SENJ	278.922	300.060	312.166
VIROVITICA-PODRAVINA	5.514	6.071	11.473
POŽEGA-SLAVONIJA	5.798	7.330	6.732
BROD-POSAVINA	17.484	18.277	21.192
ZADAR	843.290	931.509	977.395
OSIJEK-BARANJA	53.510	62.651	76.313
ŠIBENIK-KNIN	650.677	750.840	752.081
VUKOVAR-SRIJEM	24.650	31.314	31.694
SPLIT-DALMACIJA	1.366.950	1.505.266	1.549.257
ISTRIA	2.515.701	2.505.017	2.575.090
DUBROVNIK-NERETVA	796.795	909.374	928.604
MEĐIMURJE	7.865	14.230	21.960
MIASTO ZAGRZEB	507.836	549.607	603.857
RAZEM	9.412.276	9.995.070	10.384.921

Tabela 5. Odwiedzane regiony. Źródło: www.mint.hr

Kolejne miejsca zajmują regiony, w których ruch turystyczny nie przekracza 1mln osób. Warto także zaznaczyć, że w 2006 r. najmniejszym zainteresowaniem turystów cieszył się region Sławonii i Pożegii.

2.5 Infrastruktura i dostępność komunikacyjna

Drogi chorwackie są często wąskie i kręte. Oznakowanie dróg jest nie najgorsze, choć nieco chaotyczne. W Chorwacji istnieje kilkaset kilometrów autostrad, które budowane są w ekspresowym tempie. Obecnie autostradami (z małymi przerwami) połączone są największe miasta chorwackie. Autostrady są dobrej jakości. Większość z autostrad i dróg szybkiego ruchu jest płatna.

Bardzo dobrze rozwinięty jest przemysł lotniczy. Wiele połączeń międzynarodowych, zarówno rejsowych jak i czarterowych, pozwala na łatwe i szybkie pokonanie nawet bardzo dużych odległości.

Żegluga morska zaznacza się szczególnie mocno nie tylko w rejsach promowych wzdłuż wybrzeża Dalmacji, ale także w połączeniach z Włochami. Oprócz największej linii przewoźników morskich, duże znaczenie odgrywają mniejsze kompanie morskie.

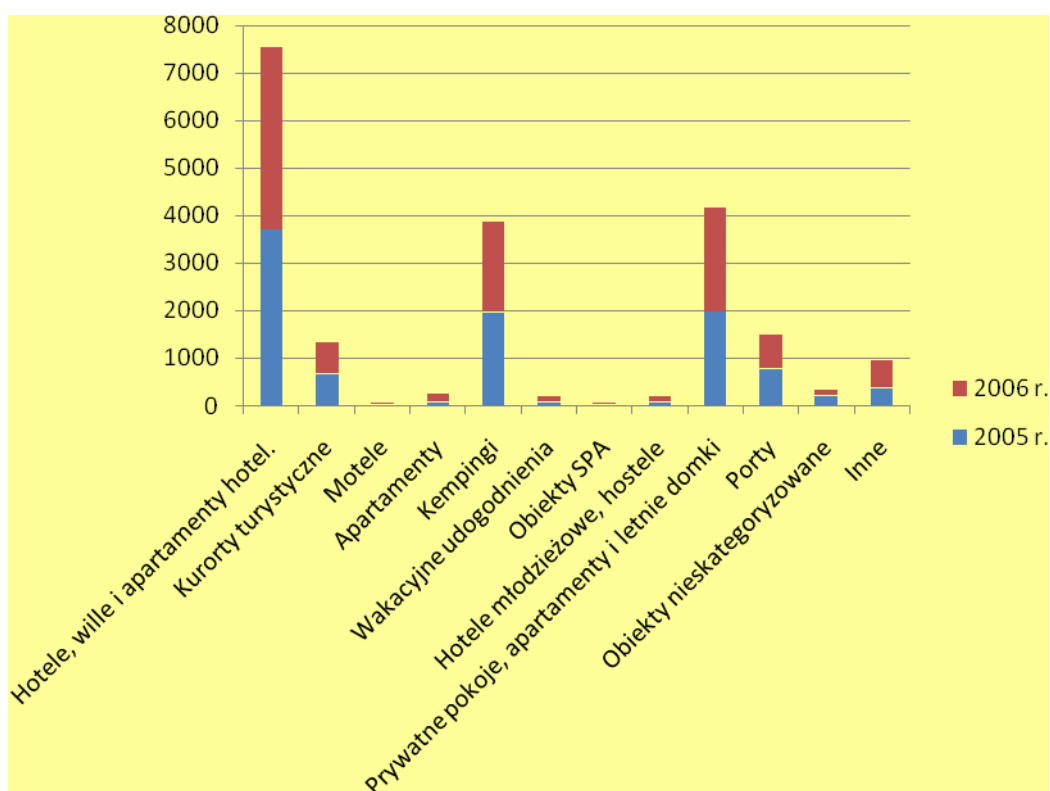
2.6 Rodzaj zakwaterowania

Turyści odwiedzający państwo chorwackie najczęściej wybierają jako swoje miejsce zakwaterowania hotele lub wille, apartamenty hotelowe. Wyższy standard wybrało bowiem w latach 2005 – 2006 ponad 3,7 mln turystów. Znacznie mniejsza liczba przyjezdnych wybrała na miejsce noclegu kwatery prywatne, domki letniskowe, apartamenty czy kempingi, bo około 2 mln osób.

OBIEKTY NOCLEGOWE	2005 r.	2006 r.
Hotele, wille i apartamenty hotel.	3701,64	3848,405
Kurorty turystyczne	665,501	670,959
Motele	31,604	11,728
Apartamenty	88,244	145,778
Kempingi	1969,982	1894,358
Wakacyjne udogodnienia, usługi	87,866	94,101

Obiekty SPA	22,213	27,643
Hotele młodzieżowe, hostele	89,24	102,29
Prywatne pokoje, apartamenty i letnie domki	1981,979	2180,811
Porty żeglarskie	772,66	724,997
Obiekty nieskategoryzowane	204,729	109,785
Inne	379,412	574,066
Razem	9,995,070	10,384,921

Tabela 6. Najczęściej wybierany rodzaj zakwaterowania w latach 2005-2006 w tys. osób. Źródło: www.mint.hr

Wykres 4. Najczęściej wybierany rodzaj zakwaterowania.

Mniejszym zainteresowaniem wśród turystów cieszyły się hostele, hotele młodzieżowe, apartamenty i wakacyjne udogodnienia – w granicach 100 tys. Motele i ośrodki SPA odwiedzali tylko nieliczni turyści stanowiący łącznie od 10 do 30 tys. osób.

2.7 Branża turystyczna

Chorwacja jest krajem dobrze rozwiniętym turystycznie, zarówno pod względem zakwaterowania, transportu czy systemu promocji.

Republika posiada wiele luksusowych hoteli wyposażonych w baseny – najczęściej z morską wodą, korty tenisowe, siłownie, sauny, gdzie pobyt nie należy do tanich. Są to głównie hotele cztero- i pięciogwiazdkowe. Hotele nieco niższych kategorii oznaczone są literami: A - lepszy standard, B – średni standard, C – niższy standard, choć ceny w nich są bardzo różne, kształtowane przez właściciela.

TYPY ZAKWATEROWANIA	2006 r.	2007 r.
Hotele 5*	14	15
Hotele 4*	71	94
Hotele 3*	289	302
Hotele 2*	141	137
Hotele 1*	6	3
Apartamenty hotel.	14	16
Kempingi	228	228
Inne	821	984
Kwatery prywatne tzw. households	brak danych	

Tabela 7. Rodzaje obiektów noclegowych. Źródło: www.mint.hr

Większość Chorwatów nastawiona na zarobek w czasie letnim oferuje turystom kwatery prywatne, jako tańszy sposób zapewnienia sobie noclegu. Niedościęgniętymi pod względem niskich cen pozostają kempingi, choć po podliczeniu wszystkich opłat obowiązkowych (taksa klimatyczna, opłata za samochód, itd.) może okazać się, że niewiele droższe byłoby wynajęcie kwatery prywatnej.

Najpopularniejszą jednak formą noclegu w Chorwacji są apartamenty. Ceny w nich są średnie a do dyspozycji - samodzielne mieszkanie.

Chorwacja ma szeroki zakres usług, jeśli chodzi o środki transportu. Do kraju można dostać się każdą drogą, zarówno powietrzną, naziemną jak i morską. Duża infrastruktura lotnicza, pozwala na regularne loty i połączenia z europejskimi stolicami i innymi dużymi miastami Chorwacji i Europy. Największy chorwacki międzynarodowy przewoźnik lotniczy: Croatia Airlines to członek grupy Star Alliance. Kursują także zagraniczne linie: Adria Airlines (Słowenia), AdriaJet (czarter ze Skandynawii do Dalmacji), Ryanair(Wlk. Brytania), Aer Lingus (Irlandia), Austrian Airlines (Austria), Alitalia (Włochy) czy Clickair (Hiszpania). Loty prowadzą także Easy Jet, Sky Europe, Wizzair, przewoźnicy estońscy, czescy, angielscy, niemieccy. Głównym lotniskiem jest port lotniczy w Zagrzebiu. Ponadto na terenie kraju jest wiele innych lotnisk międzynarodowych oraz sporo lotnisk sportowych, m. in. Split, Dubrownik, Osijek, Zadar, Rijeka, Pula czy wyspa Brač i Lošinj.

Między większymi miastami i wewnątrz regionów kursują pociągi Chorwackich Kolei Państwowych oraz autobusy lokalne – linia intercity. Zaś największy chorwacki przewoźnik autobusowy to firma Autotrans.

Większość dużych nadmorskich miast chorwackich połączona jest siecią promów i statków, kursujących między lądem i wyspami. W sezonie kursują nawet wodoloty. Głównym przewoźnikiem obsługującym większość linii jest Jadrolinija. Można także skorzystać z usług innych przewoźników, np. Sem marina czy włoskich: SNAV lub C/F Azzurra.

Promocja Chorwacji odgrywa ważną rolę w kraju. Na arenie międzynarodowej, podczas organizacji targów turystycznych stoisko chorwackie cieszy się dużą popularnością. Kuszą widoki, ciepłe morze, ceny. Można porozmawiać z przedstawicielami Narodowego Ośrodka Informacji Turystycznej Republiki Chorwacji, poznać warunki oferowanych wczasów czy nawet skosztować chorwackiego wina. Istnieje mnóstwo serwisów internetowych poświęconych Chorwacji, gdzie można znaleźć oferty wczasów, wycieczek, itd. Praktycznie każde biuro podróży posiada pakiety wyjazdów na chorwackie wakacje. A tam na miejscu prężnie działają agencje turystyczne – turist biro, putnička agencija – dostępne dla każdego turysty czy regionalne punkty informacyjne – Turistički informativni centar, Turistička zajednica

grada. Informacji udziela się także pod bezpłatnym numerem telefonu i w rozgłoszeniach radiowych.⁷

ZNACZENIE DLA RYNKU TURYSTYCZNEGO POLSKI

Przyjazdy turystyczne do Polski obywateli narodowości chorwackiej nie odgrywają większej roli, ale też nie są znikome. Zazwyczaj są to wyjazdy w celach służbowych, biznesowych. Jedni przyjeżdżają dla chęci poznania Polski, jej kultury, obyczajów, inni dla wypoczynku oraz odwiedzin u rodziny czy krewnych.

ROK	LICZBA TURYSTÓW W TYS.
1999	19,2
2000	21,2
2001	23,6
2002	29
2003	31,5
2004	28,7
2005	35,3
2006	35,6
2007	37,7

Tabela 8. Liczba przyjazdów turystycznych Chorwatów do Polski. Źródło: www.pot.gov.pl

Liczba turystów chorwackich odwiedzająca Polskę z roku na rok systematycznie rośnie. Niewielki spadek odnotowano jedynie w 2004 roku. Znaczący wzrost nastąpił rok później o ponad 6 tys. Najwięcej zaś podróżnych przyjechało w 2007 roku, bo 37,7 tys. Wydatki, jakie ponieśli podczas wizyt szacuje się na około

⁷ Brusić Z., Pamuła S., 2006, Chorwacja. W kraju lawendy i wina, Kraków.

150 USD/ 1 turystę (2005 r.). Z polskich hoteli w tym samym roku skorzystało nieco ponad 5 tys. turystów. Natomiast najczęstszą grupą wiekową wybierającą Polskę na cel swojej podróży są osoby pomiędzy 35 a 54 rokiem życia.

Wykres 5. Liczba przyjazdów turystycznych do Polski. Źródło: www.pot.gov.pl

PODSUMOWANIE

Chorwacja – najpiękniejszy cel turystyczny świata, jakim została nazwana na sezon 2007, przyciąga swoimi walorami miliony turystów z całego świata. Nie bez powodu więc turystyka jest najistotniejszym działem chorwackiej gospodarki, w którą ciągle należy inwestować i modernizować. Republika ta posiada doskonałą pozycję na rynku międzynarodowym, realistyczny rynkowy potencjał dla szybkiego wzrostu nowych form turystyki, ale przede wszystkim posiada zachowane czyste środowisko naturalne.

Państwo chorwackie jest destynacją, która mimo swej niedawnej skomplikowanej sytuacji politycznej, uległa dynamicznemu wzrostowi. Szybko rozwinęły się prawie wszystkie sektory gospodarki i nadal utrzymują stałe tempo. Analizując jednak dział, jakim jest turystyka, zawsze obok mocnych stron, doszukać można się i tych słabszych. Należą do nich m. in.:

- Brak infrastruktury turystycznej pod centra kongresowe, golf, jazda na nartach, itd.,
- Niedostateczne urozmaicenie ofert turystycznych, co powoduje osłabiony wzrost dochodów i dochód poza sezonem głównym,
- Zdewastowanie obszaru wybrzeża przy niekontrolowanej budowie apartamentowców,
- Utrata celu jakości zarządzania jako instrumentu dla podniesienia rozwoju przedsiębiorstw.

Mimo tych niekorzystnych punktów, kraj bardzo stara się o zniwelowanie nisz rynkowych i uniknięcie zagrożeń sektora turystycznego oraz nagromadzenie atutów, które pomogą w jeszcze lepszym funkcjonowaniu usług dla turystów.

Chorwacja dąży do ciągłego rozwoju swojej gospodarki, a przede wszystkim turystyki. Opracowuje się specjalne programy, mające na celu promowanie i finansowanie produktu turystycznego – wszystkiego, co w sposób pośredni i bezpośredni wiąże się z turystyką. Stworzono już takie programy, jak: kreowanie atrakcji turystycznych, poprzez łączenie naturalnych, kulturowych i historycznych elementów i budowanie tzw. tras tematycznych dla turystów; promowanie oryginalności pamiątek chorwackich, jako dodatkowego turystycznego produktu; rozwój oferty turystycznej, jako komplementarnych działalności na obszarach wiejskich. Głównym motywem tych programów jest wzrost aktualnego pięcioprocentowego udziału turystyki kontynentalnej w turystyce Chorwacji ogółem. Promowane są także grupy małych rodzinnych hoteli i pensjonatów, które przeżywają rozkwit; inwestowanie w infrastrukturę turystyczną (miejscowy ruch, miejskie usługi, ochrona środowiska), co poprawia jakość produktu turystycznego;

unowocześnienie i rozszerzenie ofert turystycznych i promowanie celów turystycznych przez biura podróży.⁸

Duży nacisk kraj ten kładzie na ulepszenie istniejącej już bazy noclegowej oraz powstanie nowych obiektów noclegowych, które ze względu na coraz większe zainteresowanie turystów, są bardzo potrzebne. Chodzi tu głównie o hotele cztero- i pięciogwiazdkowe, bardziej luksusowe, których jest zaledwie 14%.

W ostatnim czasie bardzo popularna stała się turystyka aktywna. Wykorzystując swoje położenie geograficzne oraz niezwykle zróżnicowaną linię brzegową, Chorwacja jest liderem wśród krajów śródziemnomorskich w dziedzinie żeglarstwa. Ciągłe powiększa się o dodatkowe przystanie morskie, istniejące już ulegają odrestaurowaniu i tak w kółko.

Szansą dla kraju jest rozwinięcie innych form turystyki. Jest to możliwe dzięki budowie odpowiednich obiektów. Największe zapotrzebowanie jest na turystykę kongresową, formy turystyki aktywnej (golf, narciarstwo), agroturystykę czy turystykę związaną z poszukiwaniem zdrowia i dobrego samopoczucia.⁹ Umożliwienie rozkwitu nowym produktom nie tylko przyczyni się do przedłużenia sezonu turystycznego i większej ilości miejsc pracy, ale pozwoli także na pomnożenie zysków z turystyki zarówno krajowej, jak i zagranicznej.

⁸ www.mint.hr

⁹ www.wttc.com

BIBLIOGRAFIA

1. Bennett L., 2006, *Chorwacja*, Warszawa.
2. Brusić Z., Pamuła S, 2006, *Chorwacja. W kraju lawendy i wina*, Kraków.
3. Hundley A. R., 1998, *Let`s go Europa 3*, Bielsko-Biała.
4. Kruczek Z., Sacha S., 1996, *Europa. Zarys geografii turystycznej*, Kraków.
5. Kruczek Z., 2007, *Europa. Geografia turystyczna*, Kraków.
6. www.mint.hr
7. www.croatia.hr
8. www.intur.com.pl
9. www.pot.gov.pl
10. www.wikipedia.pl
11. www.wttc.com